

Wstęp

Przez cały okres istnienia jednym z priorytetów działalności Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau była szeroko rozumiana edukacja. W działalność tę wpisują się liczne konferencje i warsztaty metodyczne, a przede wszystkim studia podyplomowe „Totalitaryzm – Nazizm – Holokaust”, które już od 1998 roku Muzeum prowadzi wspólnie z Akademią Pedagogiczną w Krakowie. Studia te były pierwszą tego typu inicjatywą w Polsce i do dzisiaj pozostają jak na razie jedyną. Słuchaczami studiów są nauczyciele różnych przedmiotów humanistycznych, katecheci, pedagodzy i muzealnicy, którzy w ramach swoich prac dyplomowych przygotowują scenariusze lekcji, opracowują programy edukacyjne oraz inne pomoce dydaktyczne do nauczania o Auschwitz i Holokauście. Nauczyciele tworzący w ten sposób własne materiały dydaktyczne, często związane z edukacją regionalną, pokazują możliwość ich wykorzystania nie tylko na lekcjach historii, ale także na lekcjach wychowawczych, poprzedzających często wizytę w Muzeum. Opracowując inspirujące materiały dydaktyczne, przyczyniają się do własnego rozwoju zawodowego, podnoszą jakość kształcenia oraz współtworzą szkołę jako społeczność uczących się. Wiele z tych pomysłów i rozwiązań dydaktycznych, z uwagi na swój oryginalny charakter, zasługuje na upowszechnienie. Stąd powstała inicjatywa ich opublikowania, której urzeczywistnieniem jest niniejsza książka.

Gdy w latach 90. Rozpoczynano w Polsce nauczanie o Holokauście, największym problemem był niedobór materiałów edukacyjnych. Wtedy – zresztą tak jak i dzisiaj – nauczycielom nie brakowało motywacji, ale programów, podręczników i pomocy dydaktycznych do wykorzystania w klasie szkolnej.

Pierwszy polski program nauczania o Holokauście ukazał się bowiem dopiero w 2000 roku¹. Lata następne przyniosły wzrost zainteresowania wydawców publikacjami o charakterze edukacyjnym do wykorzystania w nauczaniu o Zagładzie. W 2003 roku ukazał się pierwszy podręcznik do nauczania o Holokauście pt. *Holokaust. Zrozumieć dlaczego*². Podobny charakter miała opublikowana w 2004 roku książka pomocnicza pt. *Pamięć. Historia Żydów Polskich przed, w czasie, i po Zagładzie*, którą wydała Fundacja „Shalom”³. W 2003 roku Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej we współpracy z Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau wydało Teki Edukacyjne pt. *Auschwitz. Pamięć dla przyszłości*⁴. Dwa lata później IPN opublikowało kolejny pakiet edukacyjny – *Zagłada Żydów polskich podczas II wojny światowej*⁵. Rok wcześniej ukazała się nakładem Wydawnictwa Naukowego Akademii Pedagogicznej w Krakowie publikacja pt. *Holokaust –*

---

¹ R. Szuchta, P. Trojański, *Holocaust. Program nauczania o historii i zagładzie Żydów na lekcjach przedmiotów humanistycznych w szkołach ponadpodstawowych*, Warszawa 2000.

² R. Szuchta, P. Trojański, *Holocaust. Zrozumieć dlaczego*, Warszawa 2003 (wydanie II – Warszawa 2006).

³ *Pamięć. Historia Żydów Polskich przed, w czasie, i po Zagładzie*, pod. Red. F. Tycha, Warszawa 2004.

⁴ *Auschwitz. Pamięć dla przyszłości*, Teki edukacyjne, IPN, Warszawa 2003.

⁵ *Zagłada Żydów polskich podczas II wojny światowej*, Teki edukacyjne IPN, Warszawa 2005.

*lekcja historii. Zagłada Żydów w edukacji szkolnej*⁶. Był to obszerny tom, stanowiący pokłosie krakowskich konferencji nauczycieli na temat nauczania o Holokauście. Integralną część tej pracy stanowiły scenariusze lekcji, których autorami w większości byli słuchacze oświęcimskich studiów podyplomowych. Praca ta spotkała się z dużym zainteresowaniem czytelników, zwłaszcza nauczycieli, potrzebujących gotowych do wykorzystania materiałów edukacyjnych.

Prezentowana publikacja składa się z wybranych scenariuszy lekcji historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, etyki i religii. Nauczyciele praktycy przedstawiają w niej innowacyjne materiały edukacyjne, wykorzystujące różnorodne źródła historyczne i teksty literackie, dla inspiracji innych edukatorów. Pokazują, jak można uczyć historii, literatury i innych przedmiotów humanistycznych, angażując uczniów bezpośrednio, jak zadawać pytania, interpretować źródła i słuchać świadków historii, którzy żyją, jeszcze, wśród nas.

Konspekty lekcji i scenariusze napisano z myślą, aby zebraną wiedzę przekazać uczniom, często w sposób interaktywny, poprzez bezpośrednie doświadczenie, angażując młodzież w samodzielne odkrywanie przeszłości i przyswajanie wiedzy o historii i kulturze żydowskich sąsiadów. Uzupełnieniem konspektów lekcji są dwie propozycje programowe oraz eseje literackie i historyczne, które mogą posłużyć nauczycielom pomocą w przygotowywaniu i organizacji zajęć szkolnych. Mamy nadzieję, że praca ta okaże się cenną pomocą dydaktyczną w nauczaniu o Auschwitz i Holokauście w szkole.

Redakcja

---

⁶ *Holokaust – lekcja historii. Zagłada Żydów w edukacji szkolnej*, pod red. J. Chrobaczyńskiego i P. Trojańskiego, Kraków 2004.